

Könyvszemle

SIPOS JÚLIA GONDOZÁSÁBAN

SZÍNHÁZI NEVELÉSI ÉS SZÍNHÁZPEDAGÓGIAI KÉZIKÖNYV

A színház és a pedagógia metszéspontjában található terület, amelyet az elmúlt huszonöt évben színházi nevelésnek, újabban színház-pedagógiának is hívunk, töretlenül terjed, növekszik, fejlődik, virágzik Magyarországon.

A kiadvány első felében három hiánypótló tanulmányt közlünk. Novák Géza Máté *Alkalmazott színház Magyarországon* című, átfogó írásából megismerhetjük a területünket „körülölelő” alkalmazott színház számos hazai műfaját és gyakorlatát. Az írás sorra veszi a színház önismereti és terápiás, szociális és közösségi, valamint *for-profit* és szervezetfejlesztési alkalmazásait. (Erről részletesebben a jelen számban, Novák et al. 843–850. oldal.) Golden Dániel *Színház és nevelés Magyarországon* című tanulmánya már szűkebb területünkre fókuszál. Az írás a színházi nevelés elmúlt évtizedeinek kritikai rekonstrukciójára vállalkozik, különösen fókuszban tartva a terminológia, a minősítés és a stratégia kérdéseit. Bethlenfalvy Ádám *Színházi nevelési programok – nemzetközi kitekintés* című tanulmánya áttekinti a terület nemzetközi gyakorlatát. A szerző megerősíti azt, amit eddig csak sejtettünk: a hazai színházi nevelés és színház-pedagógia mind sokszínűségét, mind elterjedtségét, mind minőségét tekintve nemzetközi viszonylatban is az élvonalban van.

A kiadvány második felében közel féléves egyeztetési folyamat eredményeképpen létrejött javaslatcsomagot talál az olvasó. Három munkacsoport dolgozott párhuzamosan három javaslaton a színházi nevelési/színház-pedagógiai programok *terminológiája, minősítése, valamint az ilyen programokat létrehozó szervezetek közös stratégiája* kapcsán. Az egyeztetési folyamat alulról jövő kezdeményezés volt, az elmúlt években számos szakmai fórumon megfogalmazott kérdésekre próbált reagálni. Arra tettünk kísérletet, hogy a területünket évek óta foglalkoztató kérdésekre önszerveződéssel és széles körű szakmai vitával keressünk közös válaszokat.

A 2017-es évben megvalósuló egyeztetési folyamat eredményeit: a mintegy kilencven szakember hozzászólásai alapján kialakult végleges javaslatokat a kötet második felében tettük közzé. A terminológia területén javaslat született a színházi nevelési/színház-pedagógiai programok műfajainak pontos elnevezéseire és azok definíciójára. Az ilyen programok minősítése kapcsán javaslat született egy

olyan komplex, visszajelzés-alapú rendszerre, melyben szakemberek, pedagógusok és résztvevők egységes szempontok alapján tudják értékelni a programokat. A stratégiában a szakmaiság, a hozzáférhetőség, a képzés-kutatás és a források fejlesztési területén születtek konkrét vállalások, feladatok és ajánlások.

A záró tanulmány az előttünk álló feladatok mellett áttekinti a szakmát jelenleg leginkább foglalkoztató kérdéseket. A színházi nevelés és színház-pedagógia viszonyát leíró, egymással versengő modellekről is sok vita zajlik. Az elmúlt huszonöt évben volt, aki amellet érvelt, hogy a *színházi nevelés* olyan gyűjtőfogalom, amelynek része a *színház-pedagógia* is; mások épp az ellenkezőjét állították. Sokak szerint egymás mellett létező, esetleg kissé átfedő területekről van szó, és legalább ötféle javaslat van arra, hogyan lehetne a két területet szétválasztani. Továbbá van, aki amellet érvel, hogy a két fogalom szinonima.

A másik fontos kérdés, hogy *területünk önálló diszciplína-e*, vagy lehet-e az valamikor. Tisztán látszik, hogy a színházi nevelés és színház-pedagógia területe legalább nyolc jól elkülöníthető diszciplína – például a színháztudomány, a neveléstudomány, a pszichológia – van hatással, de hogy mindezek metszéspontjában egyszer létrejön-e önálló diszciplína, például a művelői által egységesen használt önálló terminológiával, ma még nehezen megjósolható.

(Cziboly Ádám szerkesztő: Színházi nevelési és színházpedagógiai kézikönyv. Budapest: InSite Drama, 2017)

Cziboly Ádám

PhD, kulturális menedzser, drámatanár, InSite Drama